

Når dyrene **trives**

Sådan kan du forbedre dyrenes velfærd på
din bedrift og styrke dansk landbrugs image

Dyrevelfærd

Produktionsdyrenes ve og vel står højt på dagsordenen hos danskerne, og en af de største udfordringer for landbruget er at gøre de mange indsatser for bedre velfærd synlige i offentligheden.

Enkeltager om vanrøgt, mishandling under transport og staldsystemer, der giver dyrene sår og skader, er med til at kaste skygger over hele erhvervet. Danskerne forventer, at dit og andre landmænds dyrehold foregår på en ansvarlig måde, og sikrer dyrene et anstændigt liv.

Fokus på dyrevelfærd kan både gøre din produktion bedre og mere effektiv og på samme tid imødekomme samfundets forventninger til landbruget som erhverv.

Der er ikke tale om et nyt område. Landbrugets organisationer har i samarbejde med mange landmænd i årevis forbedret dyrevelfærden gennem forskning, udvikling og kampagner.

”Dyrevelfærd er et udtryk for, hvordan dyrene har det, og om de får opfyldt deres biologiske behov. Dyrenes velfærd kan måles ved at iagttage og registrere deres adfærd, sundhed og fysiologiske reaktioner.”

(Landbrug og dyrevelfærd 2006)

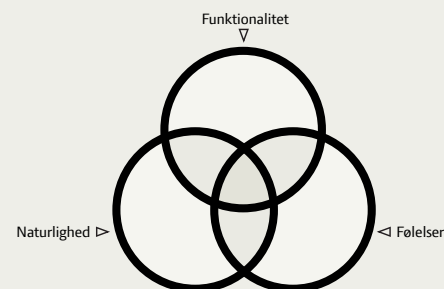
EU'S FEM KRITERIER FOR DYREVELFÆRD:

- Fri for sult og tørst
- Fri for ubehag
- Fri for smerte, skader og sygdomme
- Fri for frygt og stress
- Frihed til at udføre normal adfærd

Hvad er dyrevelfærd?

Det er ikke så enkelt et spørgsmål at besvare, for der findes forskellige holdninger til dyrevelfærd. Men det er vigtigt for dig som landmand og for din organisation at tage stilling til, hvad I forstår ved dyrevelfærd, og hvad jeres ambitionsniveau skal være.

Dansk Kvæg har også lavet et redskab, der gør det nemmere at klarlægge, hvad god dyrevelfærd er. Modellen benytter sig af tre begreber: funktionalitet, følelser og naturlighed.

Funktionalitet henviser til dyrets trivsel og sundhed.

Følelser dækker hele følelsesregistret som fx glæde, stress, angst og frygt.

Naturlighed henviser til, om dyrets liv i stalden eller på markerne afspejler den tilværelse, dyret ville have haft i naturen.

Landbruget har generelt lagt vægt på funktionalitet, mens forbrugerne sætter naturlighed i højsædet.

Du og din forening kan med udgangspunkt i denne model og definitionerne ovenfor tage stilling til dyrevelfærd: Hvordan vægter I de tre elementer i forhold til hinanden, og hvordan skal det komme til udtryk i det daglige arbejde med dyrene?

Når det er gjort, er det en god idé at kommunikere disse holdninger videre til omverdenen. Og selvfølgelig bruge dem som grundlag for arbejdet i stalden eller på markerne.

Hvor skal der sættes ind?

Vil du forbedre dyrevelfærden på din bedrift, er der flere faktorer du skal være opmærksom på:

Dødelighed i hele dyrets levetid
Sår og infektioner
Sundhed og brug af medicin
Stress og angst
Naturlig adfærd
Ben- og klovsproblemer

Der er naturligvis stor sammenhæng mellem disse områder, fx mellem sår, infektioner og brugen af medicin. Du vil derfor ofte skulle arbejde på flere planer for at få den ønskede effekt.

Når arbejdet med forretningsdrevet samfundsansvar og dyrevelfærd skal skabe værdi, har landbruget fundet det naturligt at arbejde med emnet på to måder: **Dit** ansvar og det **fælles** ansvar.

Dit ansvar

De fysiske rammer har ikke den altafgørende betydning for dyrevelfærden. Det har derimod din aktive stillingtagen og holdning til dyrenes ve og vel. Dyrenes velfærd bestemmes i høj grad af, hvordan de i det daglige fodres, passes og overvåges.

Det er samspillet mellem ledelse, pasning og de fysiske rammer, der afgør, om dyrene trives. Dyrers velfærd på to helt ens bedrifter kan være meget forskellig. Det er derfor muligt at opnå et bedre produktionsresultat ved at intensivere det daglige arbejde med dyrenes trivsel.

Hvordan bruger du din egenkontrol?

Systematisk egenkontrol kan forbedre dyrevelfærden på den enkelte bedrift. Det er forventningen, når det i 2010 bliver lovpligtigt for alle dyrehold i landbruget at indføre egenkontrol.

Forbedringerne opnås ved, at landmanden får værktøjer til at observere og kortlægge forholdene på bedriften og vurdere og planlægge særlige indsatser.

Landbruget har allerede udviklet en række gode værktøjer og indikatorer. I foråret 2010 udkommer en branchekode for egenkontrol udarbejdet af Dansk Svineproduktion. Branchekoden er en vejledning i gode produktionsmetoder på dyrevelfærdsområdet. En del af koden består af 20 bilag, der kan tilpasses til forholdene på din bedrift.

Se danskvineproduktion.dk.

DER ER PENGE I EGENKONTROL.

I industrien har man egenkontrol af fx miljø, kvalitets- og energiledelse. Erfaringerne viser, at forbedringer allerede de første år kan give betydelige besparelser.

Brug egenkontrollen som et redskab til at lave en handlingsplan for bedre dyrevelfærd, som kan skabe resultater i stalden – i stedet for at se den som en ekstra byrde.

Hvordan mindsker du dødeligheden blandt dyrene?

Det er dyrt, når dyr dør i stalden. Samtidig har det i allerhøjste grad mediernes bevågenhed. Landbruget har med succes gennemført to kampagner for at mindske dødeligheden i såvel svine- som kvægbesætninger.

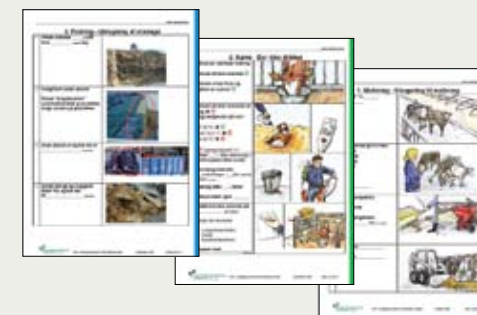
Et eksempel på et godt og brugbart materiale er SOP – Standard Operating Procedure – arbejdsprocedurer til det bedste resultat udarbejdet af Dansk Kvæg.

SOP er lettilgængelige beskrivelser af, hvordan opgaver løses bedst muligt, og kan hænges op, hvor arbejdet skal gøres. Du kan tilpasse materialet til de særlige vilkår, der gælder på din bedrift.

I SOP beskrives en række situationer, hvor dyr håndteres, og det kan medvirke til øget opmærksomhed på dyrevelfærd i stalden. Samtidig viser materialet helt konkret, hvordan man fx kurerer syge dyr.

SOP er god information til den enkelte medarbejder om alle de situationer, der kan opstå under arbejdet. Brugen af materialet vil være med til at sikre, at dyrene behandles korrekt – og dermed øge dyrevelfærden!

Se arbejdsplan.kvaeg.dk.

DER ER GOD ØKONOMI I LEVENDE KALVE.

Mange danske bedrifter har høj kalvedødelighed, men flere steder er det lykkedes at mindske den ved at sætte pasningen yderligere i system. En dødelighed så lav som 7 pct. anses for realistisk.

Har din bedrift en dødelighed på 20 pct., og lykkes det at mindske den til 10 pct. har du pr. 100 kalve undgået et tab på 47.000 kr. om året. Da det forudsættes at en kalv repræsenterer en værdi på ca. 4700 kr.

TJEN 40.000 KR. PÅ HALVERING AF SO-DØDELIGHED.

I dansk landbrug er dødeligheden blandt søer 10-30 pct. Tabet pr død so er ca. 400 kr. Har bedriften 1.000 søer, og er dødeligheden 20 pct., tabes årligt 80.000 kr. Ved en halvering af dødeligheden kan du tjene 40.000 kr.

Med en enkel handlingsplan har Borggård på Bornholm mindsket so-dødeligheden og øget effektiviteten. Indstillingen er klar. Det både kan og skal lykkes. Med et stærkt og vedvarende fokus på dyrevelfærd er so-dødeligheden halveret på bare et år.

Det fælles ansvar

Sår, transportskader, vanrøgt og trange pladsforhold. Medierne bringer ofte historier om kritisable forhold på dyrevelfærdsområdet i landbruget. Er der problemer med dyrevelfærd på en bedrift, smitter den dårlige omtale af på hele erhvervet.

Sæt dyrene på dagsorden i foreningerne

Tag stilling! Det er udfordringen for foreningerne, når det handler om dyrevelfærd. Og holdningerne skal formidles til medlemmer og omverdenen.

Med en proaktiv strategi for at forebygge problemer med dyrenes trivsel kan din forening være med til at forbedre hele branchens omdømme.

Nogle foreninger opfordrer medlemmerne til at sætte dyrevelfærd i højsædet og opstille mål for fx at mindske dødeligheden eller udarbejde retningslinjer for dyrevelfærd på bedrifterne.

Foreningens politik kan fastlægges af bestyrelsen eller ved at inddrage medlemmerne. Det er vigtigt at gøre sig klart, hvilken dyrevelfærdspolitik, I ønsker i jeres forening, og hvad formålet og succeskriterierne skal være. Og hvad er risikoen? Og hvem skal den omfatte?

Tag initiativ til en temadag i din forening, hvor dyrevelfærdspolitikken kan udarbejdes i fællesskab.

Når foreningen har fået samme forståelse for, hvad dyrevelfærd er, er det lettere at drøfte og træffe beslutning om, hvordan man tager sig af eventuelle problemer med dyrevelfærden blandt medlemmerne.

Med en klar holdning til dyrevelfærd og klare procedurer for, hvordan I reagerer, bliver det lettere at håndtere henvendelser fra medierne.

Erfaringer er guld værd

ERFA-grupper er populære i landbruget. Det er der gode grunde til, for her har du som landmand en enestående chance for at få værdifuld feedback fra dine kollegaer. Her får du andres øjne på din bedrift, og du får inspiration til nye tiltag.

I grupperne diskuteres arbejdet i stalden, og på den måde skærpes opmærksomheden på dyrevelfærd.

I ERFA-grupperne kan I også være med til at spotte gode eksempler på forretningsdrevet samfundsansvar og få disse tiltag formidlet ud til en større medlemskreds via fx foreningernes nyhedsbreve.

Tag på skift diskussionerne på staldgangen hos hinanden frem for i mødelokaler. Det er vigtigt at se hinandens dyr og pasningsmetoder. Det giver flere konkrete idéer til, hvordan man tager fat om problemerne og gør forholdene i staldene bedre.

Sådan håndteres sager om vanrøgt

Hvad gør man, når naboens dyr ser ud til at vantrives?

Man kan kontakte Landbrug & Fødevarers hotline, der tager imod henvendelser vedrørende mistanke om vanrøgt.

Din forening bør lave retningslinjer for, hvordan både sager fra denne hotline og andre henvendelser, der vedrører bedrifter i lokalområdet håndteres. Det er vigtigt, at også chauffører, slagterier, bankrådgivere, grovvarerelskaber, naboer osv. kender disse retningslinjer, så de kan reagere på mistanke om problemer med dyrevelfærd.

A photograph of three men in a farm setting. The man on the left, wearing a dark blue jacket, is gesturing with his hand while speaking. The man in the middle, wearing a dark green jacket, is listening. The man on the right, wearing a light-colored jacket, has his arms crossed and is also listening. In the background, several black and white cows are visible, some with yellow ear tags. A wooden fence is also present.

I 2006 BLEV "LANDBRUG OG DYREVELFÆRD" SØSAT.

Det er den overordnede ramme for de initiativer, landbrugets organisationer sammen med landmænd og rådgivere har taget for at forebygge og løse problemer med dyrenes trivsel. Også de forskellige brancher har udviklet politikker.

Landbrug & Fødevarer og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen er gået sammen om en branchekampagne for forretningsdrevet samfundsansvar i landbruget.

Virksomheders samfundsansvar omfatter frivillige initiativer i forhold til bl.a. menneskerettigheder, sociale forhold, miljø, klima og bekæmpelse af korrupsion. Det handler altså om det, loven ikke foreskriver.

Du og din virksomhed kan selv aktivt påvirke og udnytte disse udfordringer og på den måde opnå konkurrencemæssige fordele.

Arbejdet med samfundsansvar skaber størst værdi for din bedrift, når det hænger naturligt sammen med din forretningsstrategi og supplerer din kerneforretning.

Udfordringerne for landbruget handler både om et fælles ansvar for hele branchen og et ansvar på den enkelte bedrift. Landbrugets produkter og produktionsmetoder skal respekteres af det omgivne samfund. Samfundsansvar bliver derfor nødvendigt for at sikre branchens konkurrenceevne og retten til at producere og afsætte varerne.

For den enkelte landmand handler det om, at grundlaget for en konkurrencedygtig produktion også er at være en god forvalter af miljø, natur, klima og dyrevelfærd, og samtidig at være en attraktiv arbejdsplads, en god nabo og en aktiv del af lokalsamfundet.

Du kan være med til at forbedre landbrugets image og samtidig forbedre din indtjening. Tag del i 'Samfundsansvar i landbruget'!

Læs også kampagnens brochure om arbejdsmiljø og landbruget som arbejdsplads. Den kan fås ved henvendelse til amh@lf.dk eller downloades på lf.dk/da/Politik/Samfundsansvar.aspx

Se mere på overskudmedomtanke.dk og samfundsansvar.dk.

© Landbrug & Fødevarer 2010
Tryk: Rosendahls-Schultz Grafisk
Foto: Corbis/Polfoto, Landbrug & Fødevarer,
Michael Bo Rasmussen, Claus Haagenzen
Oplag: 2.000
Publikationen er trykt på 100% genbrugspapir

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
1609 København V

T +45 3339 4000
F +453339 4141

E info@lf.dk
W www.lf.dk

